

РАУФ ПАРФИ

Кўзлар

ШЕЪРЛАР

*Гафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 1978*

H 432
П 22

HO 10298
283

1978	ГБ УЗССР
А	50370

П $\frac{70403 - 102}{352 (06) - 78}$ 42-78

© Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1978 й.

БАҒИШЛОВ

Дўстим, дияда не бор сўзлайман сенга...
Тахайюл майнга термуламан жим.
Унда жилва қилар ажиб аланга,
Унда ичилмаган менинг ёшлигим.
Хаёл гирдобиди чўмилиб ётар,
Унда юз кўрсатар яшнаган сароб.
Кунларим тугилиб, кунларим ботар,
Қандайини мўъжиза, дўстим, бу шароб!

Аста варақлайман ўтган кунларини,
Гўзал китобимдир қадаҳ лолагун.
Келар болаликнинг азиз унлари,
Азиз жўраларим, қайдасиз бугун?
Қайдадир изғидим, нимадир иллаб,
Нимадир англамай беқут пешона,
Ширин афсоналар айтиб юлдузлар
Ёнига чорларди мени ягона.

Ҳар нарса соф эди, ҳар нарса порлоқ,
Гўё гўзалликдан иборат олам...
Улимни ўйлардим юракдан бироқ
Одамдан ўтганда заррача алам.
Ҳар ким ҳам ёшликда жасур, жангаря,
Ҳаётдан мўъжиза кутардим, ҳайҳот,
Отилдим очофат кимса сингаря,
Мени мўъжизага тўйдирди ҳаёт.

Бир вақтлар шунчаки қайғурардим, оҳ,
Бир вақтлар шунчаки ухламасдим мен.
Шунчаки тун бўйи йиғлардим, аммо

Ёшлигим, сен учун йиғламасдим мен...
Мен энди, мен энди шундай афтода,
На сажда қилгайман, на дуойибад.
Қўлимда порлайди аргувон бода,
Ёшлигим, ёшлигим, сен унда фақат.

Энди хўп яшадим. Шунақа дунё...
Ҳар сафар қўлимга олганда қалам
Уйлайман: кетяпман йўқликка қараб,
Бу балки сўнгги шеър, бу балки видо.
Хаёл шаробидан қуйиб бер яна,
Қуйил, тўкилмасин заррача илҳом.
Қани эй, кўзимни чирт юмиб, мана,
Ичиб тугатайин уни батамом!

1966

ВАҚТ

Вақт ўтмоқда,
Нонуштаси йўқ, тушлиги йўқдир унинг,
У давомли ҳаракат уйқусида.
Вақт ўтмоқда.

Сочларини юлар Вақт
Совуққон ўрнимиз устида.
Деразани очинг,
Шамоллар кирсин,
Хонангиз нафасга тўлсин,
Мусаффо нафасга...
Ўтган вақтлар,

бекор вақтлар
кўриниб турсин
кўкрак қафасдан.

Ватанликда ва Қуёшликда

Қурайлик!

Қурайлик иморат

оловли,
навқирон ёшликдан!

Қани эй, югурик,

Югурайлик!

Эшиклардан бошларни ҳайданг!

Тупроқ — Онамизни

кўзимизга олайлик.

Темирларга Вақтни бойланг —

Темирларга,

Бойлайлик!

Вақт ўтмоқда...

1964

ОДДИЙ ҚАСРЛАР

Вақт.

Биз уни бўламиз дақиқа, соатларга,
Кунларга ва ойларга.
Йилларни варақдек йиртиб оламиз
Вақт китобидан.

Вақт —

Бош миямиздан тукилган асрлар.
Шу вақт тепасида муаммодир... баъзан
Оддий қасрлар деб атаганимиз..

Вьетнамда отилган ўқ,
Туркияда юпун бир бола,
Алабамадан учган чинқириқ,
Ватанидан жудо бўлган халқ,
Евузларни асраган замон...

Доим қонни эслатиб турар,
Нонни кесган пичоқ
Ҳамда ов милтиқлари.

Кўзимиз неларни хотирга солмас:
Хотирамизнинг кўзлари.
Чапи гўё андак қисилган...
Елкаларда қўндоқ излари.

Оддий қасрлар, деймиз-да, энди.
Учар гилам афсонасидан
Космик ракеталар масофасида
Чарчаган оёқларимиз...

Вақт бир девор бўлса,
Қалбимизни соат сингари
Бу деворга қўйганмиз осиб.
Вақт худо эмас!

Зотан, ҳар нарсанинг,
Ҳар кимнинг ўз худоси бор...
Жароҳатлари бор
Қаҳрамон ва жиноятчи асримнинг.

Керак... керак бир буюк жарроҳ,
Токи уни юлиб ташласин,
Токи эркин яшасин жаҳон,
Владимир Ленин...

Бош миямиздан тўкилган асрлар
Бунёд этган мазмун...
Лекин ҳали оғрийди
Ипак билан тикилган ерлар...

Оддий касрлар, деймиз-да...

1965

НОЗИМНИНГ САДОСИ

Кетди Нозим.
Келар Нозим овози:
Киприкларим соқчилигида
Менинг кўзим — менинг дунём.

Ҳасрат янглиғ,
жаннат янглиғ менинг дунём
фикрларим

соқчилигида.

Атрофимда айланар энг дардли,
Энг бахтли тириклик сайёраси,
Мен унинг ўртасида
Жаҳон каби катта ва норасида.
Кўз ёшларим қалбимни овутмади,
Кўзларим йиғласа
Қалбим йиғлар чорасиз,
Қалбим йиғлаганда
Кўзларим тўкади

аччиқ ёш.

Қуёш! Қуёш — бир бош!
Кўзларимни қалбимдан айри тутмадим...

...Бир садо —

Нозимнинг садоси —

Сочилар.

Миллионларнинг сон минг кўчаларига

Дунёнинг энг ёруғ

Дунёнинг энг қора кечаларига...

Нозим... Нозим...

Кетди Нозим.

Қолди Нозим садоси.
Садонинг акс садоси.
Акс садонинг акс садоси.
Садога ўралашиб борар тобора
Бу дунё.
Садо кенгликлари теран боқар менга
Нозим Ҳикмат кўалари ила.

1963

ВАТАН ҲАҚИДА БЕРИД ИЕНЦШГА¹ МАКТУБИМ

Ватан ҳақида сенга, Бернд,
Бу мактубни ёзаётган пайтим
Ташқарида қор ёғмоқда эзгин-эзгин,
Опиоқ-оппоқ, лўлли-лўлли. Неларни ёғар қор?

Тахайюл ёғар. Тахайюл отига минган осмон.
Бернд, бундай яшаш, ахир, кўп қийиндир балким
Бернд балким хасталаган бизни бемаврид
Иигирманчи аср, деб номланган оғриқ.

Мен шундай тушунаман Ватани.
Ўтинаман, баландпарвоз сўзлар, деб ўйлама тағин.
Эҳтимол, ечиб ташлашимиз керакдир қора рўмолини
Дардли хотиротининг мунгливи бошидан.

Эҳтимол, бизни орзулар оҳангида алдаётганлар
Тўғрисида ўйлашимиз керакдир кўпроқ.
Қор ёғмоқдадир, Ҳофизам арқоғига ёзилмоқдадир
шашмақом —

Менинг Ватанимнинг тимсоли бўлиб.

Мен шундай тушунаман Ватани.
Қор эса ёғмоқда.
Унутиш мумкин бўлмаган нарсаларни
Бирданига ёғмоқда...
Освенцимни унутиб бўлса наҳот?!

---

¹ Ҳозирги замон немис шoirи (ГДР).

Ҳар сафар ғайри инсоний ўкираман Армин Мюллер¹
«Освенцим»ни ўқиганимда.

Ёдингдасиз унда: —

Чор қирра трубалардан
Шамолларга бўккан тутунлар ўрлар,
Сариқ чанг сингари
Епишар тутун.

Дарахтлар шохида собит, ўлик қор.
Қор. Қор. Инсон товушларига тўлиқ қор.
Сочларга тўла тутун. Суяклар чанги.
Бас, қор. Лекин ёғмоқдасиз у, эзгин-эзгин.

Аччиқ бир шеър бўғзимга келиб тиқилди.
Кўзларимга сачради Бехер шеърининг қоня,
Тўсиб қўйди қорларни,
Кўзларимнинг деворида эса ёлғиз шафақ ўртиги.

Германия, сен ул қора кунларда
Қаерларда эдинг, кимларга бош эгдинг,
Кимларга қисматингни топшириб қўйдинг?!
Мен шундай тушунаман Ватанини.

Унутишга арзир бахт, шон-шуҳрат, бошқа...
Унутилмас нарсасиз фақат фоже, Ватандир.
Унутганларнинг ҳар қандай ишида сиз бўлмай,
Хато бўлмай деимо...

Улар қогозининг юзига пул ёзадилар...
Улар она тилини унутадилар тахтчасининг ёнида...
Улар алдоқдан, шарбатдан, қип-қизил гўштдан
Қасру иморатлар қурадилар бемалол...
Ҳатто синаб кўрадилар иродаларини, бардошларини,
чидамларини.
Гарчанд жирканч, аянч туюлади ўз ҳаётлари,

¹ Ҳозирги замон немис шоири (ГДР).

Уларни қийнайди ҳатто,
 Виждон азоби.
 Баъзан истаб қоладилар
 Темир йўлга бўйинларини қўйиб ётмакни,
 Ёки бир япон фильмидаги каби ўз бошларини
 Қилич билан секин, роҳатланиб кесиб ташламакни.
 Ёки самурайлар каби ўз қоринларини бутун
 ҳолида
 сўйиб олмакни.
 Лекин бундай қилмасликка бардош бор уларда,
 жасорат бор.
 Бундан баттарини кўрганлар улар,
 Виждон қийноғини кўрганлар ахир...

Шу пайт Ватан кўз ўнгимда бўлар намоён.
 Қор ёғмоқда.
 Нега қор қоп-қора?.. Қор ёғмоқда.
 Бундай қорни биринчи бор кўришимдир балки,
 Берид.

Гўё мен зулматнинг ичида кетаётirman,
 Қўлларимда ёғду сочмайдиган қора машъала,
 Гўё Зулмат Борлиққа айланган
 Худди Байрон айтган сингари.
 Қор ёғмоқда. Тахайюл ёғар.
 Унинг карвон-карвон булутларини қўлларим-ла
 ушлаб кўраман.
 Улар йигирма миллион шаҳид номидан сўзлар
 Бу — буюк миллат эди.
 Бу — буюк давлат эди.
 Дунёнинг севикли Ватани эди...
 Йўқ энди. Йўқ энди. Йўқ энди.

Мен бундай тушунаман Ватанини, Берид.
 Нозим Ҳикмат айтган каби бир маҳал

Ватанларнинг Ватани бордир дунёда, лекин
Бу Ленин аталган ватандир, Бернд.
Уша чуваш ҳайкалтароши сингари мен ҳам
Узим булётган Ленин ҳайкалининг пойига
Йиқилиб
Улишга тайёрман бу кун.

Биламан у ҳайкалтарош
Лениннинг сиймосида .
Ватан ва озодлик рамзини кўрган.
Мен шундай тушунаман Батанни.
Деразамнинг нариги томонида эса ҳамон
Қор ёғмоқда,
Оппоқ-оппоқ, лўппи-лўппи,
Узун-узун қор.

1973

ИЗЛАР

Гўё қордаги излар —
Уткинчи.
Гўё қум устида
Товон кўлкаси.

Биринчи из..
Иккинчи из..
Учинчи из..
Унинчи..

Бу яхши ким?
Бу ёмон қайси?!
Излар,
Абадият ҳақида сўзлар.

Тошлардаги ёзувлар каби излар..
Ёмонликни янчиб боради
Қуёшнинг ва ернинг
Уз болалари.

1964

БАЙРОННИНГ СУНГГИ САФАРИ

*Чўкиб бормоқдасан кўзим ўнгида
Алвидо, алвидо, эй она дияр...*

Байрон

Денгиз теранлиги — сенинг суратинг.
Кўринур тимсолинг, зимистон қайнар.
Ошиб бормоқдадир мавжлар суръати,
Сен каби ҳисларим қайнови ўйнар.
Қайда жасоратим, қайда журъатим,
Қайда у чексизлик, самовий куйлар?!
Кўҳна қаср ичра яшар гулжамол
Тубанда ҳайқиран долға-ғалаён.
Денгиз соҳилида туриб, эҳтимол,
У сенинг умрингга келтиргай имон.
Ғамгин кўзларида акс этгай магар
Аччиқ муҳаббатинг, олис хотирот.
Қани, эй долғалар, қани, тўфонлар,
У каби ғазабга тўлингиз, ҳайҳот!

Қонталаш уфқда интиқом порлар.
Шоир — эрк ўғлони, номус сарвари.
Гўёки хўрланган ҳамширанг чорлар,
Юзландинг қасос деб сен Юнон сари.
Севган Ватанингда барчаси қолар,
Алданган умиду гийбатлар бари...
Денгиз ҳайқиради, гирдоб бекарам,
Шоир, кўзларингга денгизлар тўлар:
«...Тождор махлуқларга емнинг ўзи кам,
Тишламоқ ва қопмоқ истади улар...»
Жанг майдони керак жангчига ахир,
Қутлуғ эркинликнинг жасур фарзанди,
Сўнгсиз алам билан телбариб ёндинг
Она-Ватанингни тарк этдинг, шоир.

Тўлқин гоҳ тош қотар, сапчигаЙ гоҳо,
Сен эса соҳилдан термуласан жим.
Сўнг тинар қаҳрли бу шовқин, аммо,
Шундай аниқ тинар менинг-да сасим.
Бир дам ҳасратларда бўлурман малул,
Сўнг яна чорлагаЙ бу ҳиддат, тугён.
Сени етаклагаЙ денгиз сари ул
Ва мени бегона санамлар томон.
Йўқ, бизни ажратмас чеки йўқ денгиз,
Ажратмас заминнинг водий, тоғлари.
Бироқ қисматимиз бир эмас, эсиз.
Мени эркалатар юртим боғлари.
Бироқ мумкин эмас курашмоқ сенсиз,
Баъзан кўксим узра дайр терноқлари.

Наҳот ёвуз бўрон хасдек учиргаЙ?
Қайнар томиримда оташии қонлар.
Қаҳрим қуюнларнинг изин учиргаЙ,
Пойимда ётурлар қора бўронлар.
Уфқ ўтда ёнар, денгиз ҳам нотинч.
«Йўқ эса кўкларга сочиб ҳасратим,
Бош олиб кетмасдим Ватанимдан ҳеч,
Сенга қул бўлардим, эй муҳаббатим...»
Ужар хаёлларга бир дам тўларман,
Бир дам сўзларингни тинглаЙман сокин:
«...Кураш нечун ахир?.. Мен ёш ўларман,
Неча имкон бордир севдим-ку, токим,
Тупроқдан эдим мен, тупроқ бўларман,
Дунёни тутажак менинг юрагим...»

ПАБЛО НЕРУДА УЛИМИГА

Ахир ўлдирмишдир
Қора машъал тутган машъум

шайтанат,

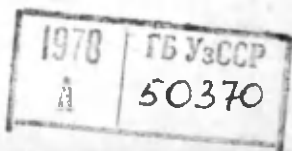
Кўрқоқлар ўлдирдилар,
Сотқинлар ўлдирдилар.
Шоирни. Инсонни.

Гарчи мумкин эмасдир асло
Уфқнинг бўйнига сиртмоқ — дор ташлаб
Ўлдирмоқ инсонни, Пабло,
Сўнди озодликнинг сўнгсиз осмони,
Пабло.

Чатнади юлдузлар,
Сўндилар қақшаб.
О, бу кун қайғунинг қора сувратин кўрдим.
Нафратнинг қошида турдим юзма-юз.

Нафасини ичига ютиб юборган ҳаво,
Дим,
Нафасини ичига ютиб юборган
Паблосиз.

Бу кун танҳо ҳасрат.
Шоир ва Дунё.
Сўз йўқ Сўзга,

Осмон тошиб кирар кўзга,
Сигмас кўзга, Пабло,
Бу буюк ҳасратнинг мазмуни ўзга, Пабло.

Наҳот, Борлиқ — соқов.
Наҳот, Борлиқ — кўр;
Дилдираб, лопиллаб турган булутларнинг
Тобутида ётар жонсиз тафаккур.

У қандай севарди.
У қандай севарди Дунё — Ватанин.
Йўқ, озодликни отиб бўлмас, йўқ.
На-да тубан, на-да аяич осмонининг душмани.

Қўлларига қайтадан
Қора машъал олган машъум

шайтанят —

Зулматликлар Чилининг оппоқ тонгини
Чил-чил синдирдилар.
Қонли санжоқ илдилар, Пабло,

Етим қилмоқ бўлдилар озодликни
Фақат,
Яна ўзларини етим қилдилар,
Пабло.

Ётар, бас, марсия...
Эй сиз, гафлат супрасида
Биқсиб тўйганлар,
Эй, сиз қурбонликка
Қуёшни сўйганлар...

Уни ўликлар ўлдирдилар.
Ўлдирдилар шоирни. Инсонни.
Ҳайқир, ҳайқир, ҳайқир, осмон —
Пабло Неруданинг сўнгсиз осмони.

1973

САНЪАТ ТУШУНЧАСИ

Икки аскар.

Икки хил ҳарбий кийим.

Икки ранг.

Бирининг ўқ товушидан

қулоқлари қар.

Ётар, хотинини кўрар тушида.

Бошқаси жим.

Қабр — уйи.

Вьетнам.

Тирих мазмун.

Оқ. Оқ.

Гўзал тупроқ узра бир қора калхат.

Икки ранг.

Портлаш.

Мавҳум супрат

Аттанг!..

Изолда Крэста бугун асира.

Чин санъаткор Изолда.

Софокл. «Электра».

Томоша бузилди.

Янгирманчи аср. Сана — 65

Ва ушунг ҳафтафаҳм полиси:

— Софокл ким,

кўпоруячи эмасми ўзи?

— Билмадим, чунки муаллиф

Олдинроқ тугилган Исодан..

Уруш булмасин, дейди Крэста,

Шунинг учун у бугун асира.

Икки ранг —

бу санъат.

Уянг ёши — бу кун.

Унинг ёши — узун.

Унинг ёши...

Санъат

киприкларини темир дор қил.б

Унга муз ёшларини осар.

Санъат

инсоннинг шоҳ томирларини

Бўронли бир денгиз шаклида босар.

Вужудимиз ҳўжраси

уч миллиарддан ортқ.

Ҳар ҳужрада олти қитъа —

Яшамак санъати шу олтиликда.

Шу манзилда икки ранг аниқ.

Икки ранг: Оқ ва Қора.

Ҳақиқат ва Ёлгон.

Эй, жафокаш ҳақиқат.

Бу санъат,

санъат!

Сан...

ОДДИЯ ГАП

Ҳаёт — жуда оддий,
Гўё бир бош узумни
еб битирмак каби гап.

Умрининг шоҳ томирини
Шарт кесмак каби мураккаб.

Биласанки, сўнги соат бор,
Биласанки, сенда абадият каби
Яшамакка қаноат бор...
Тириклик меваси —
Мен ва Сен...

Айтмоқчиманки,
Онамнинг қошида бўлай доим,
Айтмоқчиманки, гуллар ўссин,
Айтмоқчиманки,
Гулим йўлларимни тўссин.
Дўстларимдан мактублар олайн.
Жирканамаи аслини йўқотган олтиндан,
Олмосдан,
Сотилувчан хотиндан,
Пулга чайиб олинган нафасдан
Асли ҳаёт — жуда оддий.
Гўё бир бош узумни еб битирмак каби,
Аммо, борлигим ва йўқлигим,
ҳечлигим ва буюқлигим
Ҳаёт мағзида мураккаб.

Ҳаёт —
Абадият.

Энг катта китоб —
Ҳаёт.
Бутун инсоният ёзар китоб,
Энг огир,
Энг оддий,
Энг гўзал китоб.

1965

ШОДЛИК

Қора осмон, қайғули осмон,
Қовоғидан қор ёғади. Жим.
Унингсиз ҳам шодлигим — ёлғон,
Унингсиз ҳам йўқдир шодлигим.

Сенинг ҳусну тароватингга қараб ўлтирмасман
ҳеч.

Сен мендан ранжима, сўзалим,
Бегимсол шодлигим...
Ахир, биласан-ку..

Маъсум бу кеч.
Машъум бу кеч.
Қассоб — бу кун.
Қасос — бу кун!

Эшигмаяпсанми
Инги товушин?
Сўйилган озодлик
Хириллар.

Шодлик, қара, бир одам, қара,
Сени ғоят қадрлаши мумкин бўлган бир одам,
Сенга қараб шошиб, энтикиб бораркан
Чалқанча тушди.
У кетди, у кетди.
У кетди
Дунёда сенинг борлигингдан
Беҳабар..

Бир йигит. Бутундир оёғи,
Тўрвасида ишсизлик ериғи
Қорнида ўтган кунги ёғсиз
Евфонининг бахтиёрлиги.

У кетди. У...

Бир қиз.

Кўзлари бир оз қисиқ,
Қора соч. Балки малладир.

Сен ранг танламайсан, шодлик.

Сен билан қиёслаш мумкин бўлган нарса
Фақат шодликдир.

Қўллари боғланган.

Шодлик, сени ўйлаб гамга богаман.

Шодлик, сени мен башариятга улашмоқ.

Сочмоқ истайман.

Сени мен чорлайман, кел бери!

Уйғотаман.

Сенинг бетимсол ҳуснингни бир бутун ҳолда

Дунёга очмоқ истайман,

О, шодлик!

1965

СҮНГГИ ТИЛАК

Бимал Чандра Гҳошдан

Қари тангри судралиб кезинар,
ғудирар, сўкинар у...
Елкасида йиллар саҳтиён қилмиш
Қашмирнинг кўҳна шоли...
Кумушдек оқ соқол толаларин
Тамакининг аччиқ тутуни ила
Қул рангига бўямишдир хотини.
Мана, қари тангри ниқиллаб борар,
Хуржунда васияти.
Серташвиш бу ерни охир
Кимга мерос қилиб қолдирса экаи?
Бошидан сочлари тўкилиб кетди
шу хаёлнинг ғамида...
Ғудирайди, сўкиниб борар
Чор атрофга қарайди тангри:
«Хўш, кимга қолдирса бўлар
Шундайин улкан бисотни?» — дейди.
Қайта-қайта титкилайди васиятини.
Тангри икки букланиб кезинар
Оч ва исқирт кўчалар бўйлаб.
Дафъатан
Чангга ботган, кир-чир, яланғоч бола
Қарияга етиб оларкан
«Хуржунингда не бор?» — дея сўради.
Тангри кўтарди аста
Чуқур тиришлардан бужмайган юзини.
Кўрқиб кетди яланғоч бола,
уйига қараб чопди.
Шошилмасдан борди тангри
Тилла дўқони томон.

Эски хуққасига тамаки тўлдириб тортди.

Йўталаркан, «оҳ, урён болакай...

Бечора», деди.

Ҳирқираб йўталар тангри

Кўксини сил кемирган буткул.

Йўл устида чўнқайиб хўрсинганида

Хатто сўнгаклари

Қирсиллаб кетди.

Дам олар-да,

Яна йўлга бўлар равона.

Заҳматкаш мияси ёрлам берар тушунтирмакка

Санскритча,

Хитойча,

Яҳудийча...

Тентак одамлар эса унга боқиб ўйлашар;

Хафага ўхшайди қария,

Қон тупурмоқда-ку ахир,

боши солинган.

Нима учун ҳамма вақт

Шивирлайди дарғазаб?

Бўшашди қадимий тангри

Лекин хира кўзлари кўрар:

Бутун теварак-атрофда

Яланғоч болалару

Чиркин хароба.

Тангрининг

туманли кўзларида

қуюқлашур зулмат.

Чанг кўчадан судраб борар

Кашмир шолини...

Югурдилар қорабадан болалар гурас-гурас.

Уни шалоқ қхатга ётқиздилар оҳиста.

Яхна чой бердилар унга.

Кулол Карим ва Жошек отли этикдўз

Унга энгашиб дедилар бундай:

«Бўш келманг, қария, бўшашманг!»

Барча илтимосу
барча панду насиҳат
бекор.

Чор паҳса ҳовлида
Қамбағал ҳаммолнинг ҳужрасида у
Тонг пайтида узилиди;
Атрофида қий-чув оломон...
Улаётган қария
Бутун қамбағал кўчалардаги
Қир-қир болақайларга
Васиятни ёзди янгидан —
Шовқинли заминни қолдирди мерос.

АЛЕКСАНДР УЛЬЯНОВ

Шамол, сочларимни тарама,
Оқарса оқарсин азобдан!
Қисмат, ҳайрон бўлиб қарама,
Ахир аширмаднинг қаҳру газабдан!

Кетмакдаман энди. Тонг отар.
Алвидо, Русь, онам диёри.
Кетмакдаман, ахир, биродар,
Дунё қолур, дунё ғубори..

Олдинда кўришур баҳорлар..
Умумбашарият баҳори,
Пичоқлар бўғзимга етганда
Қалтираб тўкмасман ёшимни,
Ҳеч нарса йўқ менинг елкамда.
Мен сенга бахш этдим бошимни!..

1976

А Г А Р

Агар шундай бўлса, агар шундайин..
Ҳаммаси тушунарли, ҳа, ҳаммаси,
Ҳаммаси икки қарра икки, яъни тўрт.
Агар шундай бўлса, агар. Дарвоқе...

Ҳаёт мураккаб, деб ўйлаймиз ҳайрон,
Гавжум — одам тўла бўшлиққа қараб.
Оқ қора, қизил, заъфар ва бошқа
Чексиз харитага бош қўйиб маънос.

Бу ҳаёт мураккаб, деймиз тик боқиб
Юлдузлардек ҳадсиз ҳаёт кўзига.
Хусусан, ҳаёт кўп мураккаб, деймиз.
Уз-ўзимиз бузғиб қўйгандан кейин.

Гарчанд ҳамма нарса тушунарлидир..
Барибир, бир фикр берингиз менга,
Оддий «ассалому алайкум» каби,
«Саломат юрибсизми, она?» — дегандек.

«Уғлим, қаерларда қолдинг сен, тавба?..»
«Уй олдингми? Неча хоналик, иним?..»
«Устинг бут, мояна қанча?» — сингари,
Одатий, кундалик гап монанд фикр.

Ва яна бир фикр берингиз менга,
Токи тоғ-тошлоқда кезайин сарсон,
Саҳрони, харсангни сўзлатмак учун,
Пахта каби юмшоқ сўзласин тошлар.

Ҳаммаси тушунарли, ҳа, ҳаммаси,
Агар шундай бўлса, агар... Дарвоқе...
Йиртқишлар қайтсин ўз болалигига...
Наҳотки, биз қайта билмасмиз, наҳот...

Ҳаммаси тушунарли, ҳа, ҳаммаси,
Тушунарли, агарда шундай бўлса.
Осмонларга бош уриб ўлмак, қизиқ,
Чунки бошинг етмайди. Тушунарли.

Уйлашиб, бир фикр берингиз менга,
Токи артмакка шошсинлар одамлар
Майса, яроқларнинг шабнам ёшларин,
Ботаётган кунга қараб йиғлашсин...

1969

ОДАМНИНГ БОЛАСИ

Ўдимдадир аччиқ дардларим каби
Фазоларда учар эди хаёлим,
Қанот қоқмай ўқ-тайёра сингари,
Бари ўз қўлларим мисоли таниш...

Қадим миңоралар кўксида — ўдим,
Илоҳий ёзувлар яралангандир.
Бунда менга сўзлар фотиҳ Искандар,
Тажанг бўлиб хотирамниш сабрига.

Тажанг кезар қуббалар тепасида
Темурийн чўзилган арвоҳи — булут..
Эски тил: «Мен инсон боласи» ахир,
Ўдимда, ўдимда мен бечоранинг..

Кейин менга ҳар хил лақаб бердилар,
Аввал жиндек гуноҳим учун — асир.
Асирлик ёқмасди, МЕНга қул бўлдим,
Оч қоллишган куни сотдилар кейин.

Бош дегани недан ясалган экан,
Сўнгра сўйдилар, сўйдилар, сўйдилар.
Гарданимда бошланди саргардонлик,
Мен кабилар кўп экан ер юзида.

Биз тўпландик. Қолгани кундек маълум.
Фазоларда хаёлим учар яна.
Қанот қоқмай ўқ-тайёра сингари,
Бари бармоқларим мисоли таниш...

Дағаллашдим — салга жаҳлим чиқади,
Инжалашдим — салга қувончим дунё.
Асабим бузилди — фикрсизликдан?!
Шарт отдим ўзимни — ориятим бор!..

Юрагимнинг устки қатлами балки
Совуқ, ичи ёниб турар ловуллаб.
Бу дунёнинг устки қатлами совуқ,
Кўринг, ичи ёниб турар, эҳтимол...

Қўлларим сиртида гўштлар ва пайлар,
Қўлларим ичида қаҳрабо суяк.
Оҳ, қандай ёнардим крематорийда,
Қўлимни кранга ўхшаб кўтардим.

Жуда катта қинлоқ эрур ер юзи,
Вутуи ер юзида дўстларим бордир.
Дўстлар, мен боримни аямасман ҳеч.
Керак бўлса, мана, тайёрман. Мени

Унутмангиз сира, ҳамқишлоқларим,
Бошимни олсинлар, майли, олсинлар.
Дунё, мен кўтариб юрибман ҳамон
Сенинг қайғу-ғаминг бўлган бошимни..

1968

√ Қ А Д А Х

Севгисиз тириклик андуҳ, бефараҳ,
Мавгу шарофатли маърака бу кун.
Қани, эй дўстларим, тўлдириг қадаҳ,
Дунёда муҳаббат борлиги учун!

Гулга тўла дунё, шодумон дўст-ёр,
Гўёки даврада фақат гул. чечак.
Бу икки ошиқдир, икки бахтиёр,
Бир дардга айланган бу икки юрак.

Салоқат тахтида юзларинг гулгун,
Оламни ёритгай севгинг шуъласи.
Ўзгача кўринур ҳар нарса бу кун —
Келур ҳар нарсанинг сенга ҳаваси.

Дунёни бир кезиб, топдинг ягона,
Мана, суюклингга турибсан қараб,
Қани, пиёлани тўлдириг яна,
Нашъага тўлибди, қаранг, тўрт тараф.

Гўё бўстон ичра очилган чечак —
Бу ҳарир оқ либос поклик тимсоли.
Умр гўзал бўлур, бахтли келинчак
Кафолат берадир кўзгү мисоли.

Бу кун тўй кечаси, севги айёми,
Бу кун тўй кечаси, шодлик тошади.
Бу икки бахтиёр — дунё саломни,
Икки дил ҳаётга қадам ташлади.

X
Бу, барча кўргулик кўрган ҳаётдир,
Ҳаёт барчасига қилгайдир тоқат.
Умр деганлари заҳмат, саботдир,
Умр деганлари ишонч, садоқат.

Кўкда ой, юлдузлар киргандек сўзга
Азиз бошингизга сочар нурини.
Мен юлдуз шуъласин тилайман Сизга,
Мен Сизга тилайман ойнинг умрини.

Сизни қутлар бу кун дўсту қадрдон,
Ёш баҳор умрингиз нурларга тўлсин.
Бўлмасин жафолар, бўлмасин ҳижрон,
Дўстларим, эзгу Бахт муборак бўлсин!

1976

ҲАМЛЕТ

Сўлдирма! Дунёга шафқат қил, қизғон!..

Шекспир

1

Фақат виждон билан ўртанар Ҳамлет,
Дониё зиндонга қараб турар лол.
Биз ҳам шу сахнага тикиламиз тек,
Шундайини ўртайди қадимий савол.

Ҳамлет севгисига содиқ қоларди,
Садоқат нелигин биларди, бироқ
У ёлғиз вафони ёлғиз хоҳларди,
Эвоҳ, жафо ундан минн карра кўпроқ.

Шоир, етолмайсан унинг додига,
Ҳамлет юрагида алам ва кадар.
Етар.. Офелня, қайт ҳаётигга.

Инонмоқ истарди сенга нақадар,
Инонмоқ истарди башар зотига,
Ундан кўрмасайди ёмонлик агар.

2

Бош эгиб тонглардан тонгларгача то
Виждон шеvasига ташбеҳ излаймиз.
Одамда виждон ҳам бўлмасми ҳатто!
Сўзлаймиз, жигархун бўлиб сўзалаймиз.

Сен эй, сен хилқатнинг ёвуз бандаси,
Не бало сөлгайсан маъсум бошларга,
Бўғилиб ётгандир виждоннинг саси,
Бошингни ёрсанг-чи уриб тошларга...

Замондошим менинг, жафожаш Ҳамлет,
О, дўстим, дунёда хунхорларни кўр,
Ожиздир бу қалам, ожиз тасаввур.

Қоплар оқмоқдадир, сўнмоқдадир нур.
Турибсан-ку давр билан бетма-бет,
Наҳот изтиробда доим тафаккур?!

3

Буюк жиноятчи, буюк қаҳрамон,
Буюк асримизда кўрсанг-чи буни...
Етим қилмас мени муқаддас имон,
Собит орзуларим айтур ҳукмини.

Қара, қайлардадир ер ранги! — шафақ,
Қариган қайғулар судранар ёғим.
Ҳамлет кўзларини юммоқда.. фақат
Сесканиб, шакланиб тўлғанади жим.

Юмилган кўзларда бешумор очун,
Кўкарган лабларда айтмаган сўз,
Сен-да кетарсанми, о, Ҳамлет, нечун?
Кимларга инониб кетарсан, дўстим.
Наҳот етар сенга Ёзувлик кучи?!
Йўқ, сени ўлдирди шоирнинг ўзи...

1965

ДИЛОРОМНИНГ ҚҰЗЛАРИ

Унинг кўзлари фақат тайқира оларди.

Рене Шар

1

Маъюс эди сенинг кўзларинг ғоят,
Тўё йўлсиз ўрмон баргларин тўкиб
Қора ёрқинликда шивирлар оят,
Кўзларингни тинглаяпман энтикиб.

Айрича кўрингай ҳар касга дунё,
Борлиқнинг савдоли ишларин ўйлар.
Парпираб ёнарди юлдузлар, тўё
Руҳининг мангулигин ёндираш улар...

Занжирми Шарқ қизининг қўлларинда,
Бир куч топилмасми, кишан синмасми,
Шарқ қизи, Шарқ қизи, эди кулмасми.

Маломат, тутқунлик мангу ўлмасми?
Бир совуқ мазорларми йўлларинда,
Эркинликнинг порлоқ нури инмасми?!

2

Йўлсиз ўрмон оғочлари шовуллар,
Кўҳна жароҳатга туз сепар ўрмон.
Тепамда юргун ой — гарибга увлар,
Гизли хаёл инграр холос беармон.

Кўзларинг қаърида синиқ бир нола,
Балким, қафас ичра уйғонган наво.
Балким тошлиқ аро қон ютган лола,
Йўқ, ҳавоси сўриб олинган ҳаво...

Йўқ, сен эй, адашган кемани чорла,
Ойнинг оқ сочларини севиб тарагил...
Кошки сувга чўксам. Чўкмасман. Сен бор.

Кошки ўтда куйсам. Куймасман. Сен бор.
Сен борсан. Сен борсан. Офтобим, порла,
Кўзларингда ёниб битай, севгилим...

3

Нечун яна кўзим, кулмайсан, нечун,
Нечун сен ёзмайсан эркин қанотинг,
Япа тортмакдами ўшал мудҳиш тун,
Уфқда ўчдими, эй қуёш, отинг?

Очгил кўзларингни. Нашъа соч. Борлиқ
Оқ эрклик ичрадир. Ҳар нарса оқ. Оқ.
Севгилим, бу сенинг кўзингга боғлиқ,
Шодлик. Нур тошқини. Бир чаман. Бир

Булар бари сўзлар-ку, ахир, сўзлар
Қайга йиқиларлар бир кун беомон
Кўзинг осмонидан учган юлдузлар?!

Кўзингнинг қаърида юлқинар, излар
Ёруғ соҳилларни асрдийда жон...
Мангулик осмони — бу теран кўзлар.

1977

МУҲАББАТ

1

Шундай изтиробда севган юрагим,
Муҳаббат дастидан йўқ менда имкон...
Ҳорғин-ҳорғин кўзларимга қарагин
Билурман, шунчаки ўрташмас виждон.

Оғир севганимдан рашким ҳам оғир,
Ул ғойиб илмдан олгайман сабоқ.
Ахир ноҳақ эди Отелло, ахир,
Севгилим, шафқатсиз муҳаббатга боқ!

Содиқ Дездемона, эй жигарпора,
Нечун бўғизланди муқаддас туйғу,
Нечун қатл этилди севги бечора?!

Қасдийг борми менда, эй сўнгсиз қайғу,
Дунё дунё эмас, дунё бу — яра,
Наҳот бу жароҳат собитдир мвнгу?!

2

Севгилим, севгилим, жавоб бер ахир,
Совуқ жисмим ичра алаҳсирар жон,
Уйнаб қилич солар бошимга тақдир,
Домига тортмоқда сўқир ломакон.

Ҳолбуки, айланар олам ақлимда,
Унинг рангларига бўялмиш жигар.
Беш қўлим сивгарн таниш иқлимда
Ишончсиз яшамак оғир нақадар.

Не хаёл ташланур ўксик ёдимга,
Ёдимнинг кўзини кесиб қярар тун.
О, ким ҳам етарди менинг додимга!

На ер худолари, на сарват, на дин,
Ишонмоғим учун одам зотига
Мен сенга ишонмоқ истайман олдин.

3

Йўқ, йўқ, керак эмас илоҳий ҳусн,
Майли, пешанангда ёнмасин даҳо.
Фақат инсон бўлгин садоқатда сен,
Менинг вафодорим бўлолгин танҳо.

Гоҳида ўшандоқ тентак хаёллар
Сендан воз кечмакка қистайди ҳаргиз.
Қайлардан келарлар машъум саволлар,
Қандайин яшарман, севгилим, сенсиз.

Сенсиз дунё менга нимадир, гулим,
Ҳар не унут бўлур ҳар неки эзгу.
Қонимни музлатар тирилган ўлим,

На севинч, на кўз ёш, на ушбу сезги,
Бу чексиз оламда ягона йўлим —
Ёлғиз ишонганим сенсан-ку, севгим...

4

Севгилим, мен сенга ишондим, нечун,
Сени ўзгалардан ўзга, деб билдим.
Қора гирдоб қаърига мен йиқилдим,
Оқар дарё бўлиб йиғлайман бу кун.

Фалакнинг қуёши ёнди-да сўнди,
Кўзимнинг имони — дарёлар кечар.

Қотди ақлим, қаттол қисмат қон ичар,
Сўнган муҳаббатга макон йўқ энди..

Хайр, хайр, хайр энди. Бўғилар нафас.
Табиат, мадад бер, етмас ўз кучим.
Нечун алдадинг сен тушуниб бўлмас?

Севгилим, ҳеч кимни сепмасман, нечун,
Осмон йироқ, юлдузи йўқ, ой кулмас.
Ҳамма нарса кулгилидир мен учун.

5

Мен кимни суйибман... Ёлбориб толдим —
Ўзгарар табиат, дунё ўзгарар.
Балки мен ўзга бахт йўлида қолдим,
Лекин олиб кетди сени ўзгалар.

Ахир ўзга эди сенинг аҳдинг, эй,
«Ахир ўткинчидир ҳаттоки абад».
Нечун ўзга эди сенинг бахтинг, эй?
«Лекин ўзга эрур буюк муҳаббат!»

Яшини уриб кетган «дарахтдек тўниб
Поёнсиз бўшлиққа қарайман дилсўз.
Сарсон ахтараман юрагим тўлиб —

Қайда у садоқат, поклик деган сўз?!
Ҳайҳот! Хиёнатнинг етими бўлиб
Фақат йиғлаб қолди икки қора кўз..

6

Афсус-надоматнинг бордир-ку чеки..
Сенинг гуноҳингни юсия кўз ёшим..

Айни жасоратдир ҳар қандай севги,
Сенга оқ йўл тилар менинг бардошим

Бу шундай ҳаётдир, бу шундай дунё,
Эга чиқавермас ҳар ким аҳдига.
Онасан, омон бўл, соғ бўл доимо,
Маъсум болаларнинг маъюс бахтига...

Лов-лов ёнаётир қуёш — ул нажот,
Осмон чорлаётир, чорлар юксак тоғ.
Шундай юрагимда товушсиз фарёд,

Мен сенга инонмоқ истайман, эвоҳ,
Барча кўргуликка кўниккан ҳаёт.
Буюк муҳаббат деб аталган оллоҳ.

1977

Шеър йўли мушкул нақадар,
Қалтис дордан боради шоир.
Агар қалқиб кетмаса лангар
Куйлаб берар қалбига доир.

Гўё фалак бошидан йироқ,
Гўё ўнган тубанда овоз...
Дор устига чиқмасди бироқ
Йиқилишин ўйласа дорбоз.

1966

УСМОН НОСИР

Шеърият, йўлларида сенинг,
Эҳ, кимлар зору зор кезмаган.
Эҳ, кимлар чок этиб кўксини,
Қалбини ғижимлаб эзмаган.

Мен биламан, сени, шеърият,
Юрагимнинг сенсан улфати.
Лекин, эвоҳ, шу эдимни, айт,
Шу эдимни шоир қисмати?

У Лайло атаган Шеърият,
Мажнунингни нечун ташладинг?
Шу эдимни ошиққа қисмат,
Муқаддас кўзларни ёшладинг?!

Хато йўлга кирган бўлса ул,
Нега сен тутмадинг қўлидан?!
Шундай кетди яна бир ўрил,
Сақлаб қололмадинг ўлимдан.

Она-Шеърият, ўйлайсанми,
Қўйдинг-ку шоирни қақшатиби!
У қурбони бўлди, дейсанми,
Сўқир хасталиклар ваҳшатини?

Қандай аянч, бу надир ахир,
Кечирмасман сени ҳеч қачон.
Вужудимни ғижимлар, оғир
Руҳим ичра пажмурда виждом.

Наҳот мумкин эмасди, паҳот,
Лол турганда дунё қаршингда.
Қийлашганда оҳанглар ноҳақ
Бир қадам тушмаднинг аршиндан..

Ён, Шеърят, тутунга айлан,
Кулга айлан, тамом бўл, жигар,
Уз шеърини ул ўзи билан
Ёндиргани рост бўлса агар!

Шеърят, йўлларингда сенинг,
Эҳ, кимлар зору зор кезмаган.
Эҳ, кимлар чок этиб кўксини,
Қаябини гижимлаб эзмаган.

1965

Мана, чақмоқ чақди ногаҳон,
Зимистон тун чоки сўкилар.
Шундай яқин кўрinar осмон,
Яшиллар ёғдуси тўкилар.

Ут ичида побисиз жаҳон,
Не изларман оташлар ора?!
Чақмоқ чақиб, юпатар осмон: —
Буида сену ва мен бечора.

1964

Кўзимга тўқинар малолат, тумон,
Чексизлик қўйнида яланғоч сукут.
Руҳимда муаллақ жимлик безабон —
Неки ўтган бўлса, барчасин унут.

Зарба гали сенда, майли, кўрай мен.
Овоз бер, қайдасан, ўлмас тоқатим,
Ё сукунат кафанига ўрай мен...
О, саодат, йўқ менинг саодатим.

Фақат бордир бунда соқов сукунат...
Саодатин излаб чиққан бир шоир —
Мен қачон бағрингга етгайман, фақат

Ёрил тош, вй, ёрил тош, ёрил, ахир,
Улимнинг қошида ёрил, айт, бақир,
Чақмоқларга айлан энди, сукунат!

1976

ВАН ГОГ

Буюк севги рангин излаб юарди...
Езар мовийликка рангин қасида.
Бироқ ҳайрат ичра қалқар юраги
Яхшилк, ёмонлик чегарасида.

Ҳеч нарсасиз, лекин меҳри зиёда,
Излар тирикликнинг сирли бўёғин.
Бунча ғариб... разиллар кўп дунёда?!
Кесиб берсамикан қолган қулогин...

Қариндош-уруғи, дўсту ёр, хотин,
Уни англамади кибор оломон,
Юраги билгисиз зардобга тўлди.

Шаънига хиёнат қилишдан олдин,
Билмоқчи бўлди у, бу қандай замон!
Юрагин рангини кўрмоқчи бўлди...

1977

Ёмғир ёғиб чиқди тун бўйи,
Тонг оқарди, тинмади ёмғир.
Бузилгандек осмон уйи —
Ерга қараб йиғлайди оғир.

Мен хонамга киргайман алҳол,
Юрагимда кўҳна андуҳлар.
Деразамга урилар шамол,
Қайдасан сен? Қайда ул руҳлар?..

1969

Сени ўйлаб жон-ҳолим оғрир,
Сени ўйлаб қондир ўйларим.
Манзилим ҳам йироқ ва оғир,
Тиг устидан борар йўлларим.

Телба-оташ, деб мени пинҳон
Ўйлама сен, меннинг юлдузим.
Сени ўйлай олдим-ку, инон,
Ўзимни ҳам ўйларман ўзим.

1966

* * *

Учқур отим оғир-оғир ҳансирар,
Ола кўзларига олам қоронғу.
Мендан тилсизгина бир нарса сўрар.
Елбориб фикримга термулади у.

Ажал, бошимизда кезма сарсари,
Йўлимизни кесма, эй ёвуз шамол!
Узоқ-узоқлардан келамиз ҳориб,
Манзил ҳам ярқираб кўринди алҳол.

Уқчир отим ва тишлари гижирлар,
Оҳиста тупроққа босар кўксини.
Унинг изтироби мени гижимлар,
Унинг кўзларига кўмдим ўзимни...

1965

• •
•

Мен ўткинчи, мен фақат меҳмон,
Даргоҳингда, эй она тилим,
Менга бир шеър керак, эй мезбон,
Езилмаган шеър эрур дилим.

Айтгил, нечун бунчалар қизиқ,
Эски жаҳон, бу эски жаҳон?..
Бир шеър керак нон каби яссиқ,
Менга бир шеър керак, эй мезбон.

Малул этма мени, онажон,
Сен — абадий, мен — лаҳза, бироқ
Итоат эт менга шул замон,
Ё айлагил телбани тупроқ..

Мен ўткинчи, мен ахир меҳмон..

1964

Бругликини ўғирлаб секин
Теваракни қуршади туман.
Эрмак қилиб тун чўкди, лекин
Эшик очиб чиқмадинг-ку сани?

Дейдиларки, сенинг кўзларинг
Афсунгармиш, сеҳр этармиш,
Кимки курса бир карра сени
Оёқ етганча кетармиш.

Совуқни кўр, юзни чимчилар,
Масхараман унга бу замон.
Ўйларимга келиб санчилар —
Ой эмас ул — у қотил камон.

Бунда ҳар не эрмаклар мени, —
Қоронғидир ахир жаҳоним.
Ҳеч бўлмаса очил дарчани,
Дарпардания оча қол, жоним!

1967

• •
•
Ёшлик зангор фасл. Кечди. Сарғарди.
Тўкилди у. Шафқат билмас баргрезон.
Қора совуқларга отиб юборди;
Шамоллар пўйда синмоқда хазон.
Ёшлик зангор фасл. Кечди. Сарғарди.

Ҳарна ўтди, мендан ўтди, омон бўл.
Қанча фарёд қилмай қайтариб бўлмас.
Ҳар қалай олдинда бордир сўнгги йўл,
Токи етгунингча хотирот ўлмас.
Ҳарна ўтди, мендан ўтди, омон бўл.

Видо табассумли олам, ёшлигим,
Кўзларимда қотган жолам, ёшлигим,
Кўяларча етмаган нолам, ёшлигим,
Сувга чўкиб кетган болам, ёшлигим.
Видо табассумли олам, ёшлигим.

1977

БИР ЛАҲЗА ДОСТОНИ

Мен ўзимни йўқотдим тамом,
Мен ўзимни йўқотдим шу зум.
Қаёнларда, айтнинг, бул замон,
Қаёнларда қолибдир — ўзим?

Бир кимсанинг қошида балки
Титраб турар шам каби гариб.
Кўчаларда тентирар, ёки
Додлаб юрар мени ахтариб.

Шундай сарсон, шундай саргардон,
Юрагида лаҳзалик қайғу.
Қай одамнинг кўзига нолон,
Нажот тилаб термуларкин у.

Бир лаҳзалик эрур бу ситам,
Лаҳзагина йиғлайди кўзим —
Япроқ каби оёқ остида
Хазон бўлган, эй менинг ўзим.

Лаҳзагина юбормас қўйиб,
Кимдир занжир билан боғлабди.
Кимдир: «Сенга ўзлик нима», деб
Ўлдирмоққа мени чоғлабди...

Мен ўзимни йўқотдим тамом,
Мен ўзимни йўқотдим бир зум.
Қаёнларда, айтнинг, бу замон,
Қаёнларда қолдим мен ўзим?..

Р О Н Д О

Бул хафа кеча кечар,
Қувгай уни офтоб.
Бул кеча пардек учар
Қўйнида мажҳул сароб.

Бу хафа кеча кечар,
Кечар кўнгилдан алам.
Ул ўзи заҳар ичар —
Аламсиз қолгай олам.

Бу хафа кеча кечар,
Кечар ғафлат уйқудан..
Уйқу билмаган кеча
Порлар яна туйғудан.

Бул човух кеча кечар.

1961

ОМОН АЗИЗ. «КАНДАКОРЛАР»

Ултиришар икки жунунвап,
Икки жаҳон билмаган жаҳон —
Икки шоир, маъюс хаёлкаш,
Урталикда олов сиёҳдон.

Мангу ёнар лаҳзалик оташ,
Қотиб қолган хаёл бепоеъ;
Асрий ҳасрат юракдаги тош,
Бир лаҳзалик шодлик намоён.

Титрар олам бир паришонҳол,
Тўрт тарафда зулматдир ғариб,
Тўрт тарафни гўё босмиш ёв.

Келажакка ёғдирар савол,
Гўё тунда имкон ахтариб
Чорлар, мисда музлаган олов.

1974

ТАУФИҚ ФИКРАТ КИТОБИГА ЁЗУВ

Нечун йўлнинг сўнгида жарлик...

Т. Фикрат

Мен ухлайман, мен ухлайман,
Рўёларга ботаман.
Тушларимда мен йиғлайман,
Булутни уйғотаман.

Боқмам ерлик наволарга,
Билмам қачон қайтаман.
Мен дардимни ҳаволарга,
Шамолларга айтаман.

Мен ухлайман, мен ухлайман,
Аста юзгайман кўзим.
Тушларимда мен йиғлайман,
Сен кулиб тур, юлдузим!

1972

АЛДОВ

Алда мени, севгимим, алдаб яшаш осон..
Марди майдон, деб айт, саховатли, деб айтгин,
Хаттоки зўр шоир, деб ҳам айтавер, майли,
О, йўқдан бор қилурсан, деб айтгин, инонтир,
Майлига, дунёда тенгинг йўқ, деб айта қол!

Алда мени, севгимим, алдаб яшаш осон..
Дунёда энг гўзал сенсан дейман-ку мен ҳам,
Дунёда энг шафқатли сенсан, дейман, сен, сен,
Дейманки, дунёда сенсан энг вафоли ёр,
Дейманки, йўқ нарсаларни талаб қилмассан..

Алда, энди алдайвер. Алдаб яшаш осон?!

1977

Мудрар ярим кеча — уйкуда,
Булут сузар ва ойни ёпар.
Ойни ёпар, лекин беҳуда,
Яна бир он ўтмасдан ёнар.

Кеча олар уйқусида дам,
Кеча узра посибон — Чирой..
Сени кўргим келди жуда ҳам
Ажиб қўшиқ айтган чоғи Ой.

1964

Е Ш Л И К

Юрагингда, сенинг қўлингда
Тоза чечак каби ўйнадим;
Ешлигим, мен сенинг йўлянгда —
Севинтирдим. Сени қийнадим.

Наҳот хафа кунларинг ўтган,
Ўзинг бердингми бебошликни?
Лекин мени отмадинг ўтга,
Неқадар яхшисан, ёшлигим!

Бир дард бўлиб, бир севишч бўлиб
Ва бир донишманд бўлиб гоҳ,
Кўзларингга қараб юргин, деб,
Этганинг бор, ёшлигим, огоҳ.

Фақат сен учил нафасимдан,
Сендан баҳра топсин бу олам.
Айтилмаган сўзларим сендан,
Қилилмаган заҳматларим ҳам.

Мен билан бўл донмо бирга,
Айри тутма мени, ёшлигим.
Тоза сақлай бутун умрга,
Бутун умрим, қора қошлигим.

Юрагингда, сенинг қўлингда,
Тоза чечак каби ўйнадим.
Ёшлигим, мен сенинг йўлингда —
Севинтирдим. Сени қийнадим.

Толиб Илдошга

Ҳаёғ жоми ичра оқамиз,
Гоҳи хурсанд, гоҳида вайрон.
Теваракка ҳайрон боқамиз,
Теваракни қолдириб ҳайрон.

1970

Маъно ўқи кўзимдан,
Мен ёниб муҳаббатда
Гар адашсам сўзимдан,
Қошингда хижолатда.
Маъно ўқи кўзимдан.

Сен жабрга устасан,
Аmmo мен ортиқ моҳир,
Севаман ва истасам
Тарк втмакка ҳам қодир.
Мен — муҳаббат, мен — ситам.

Чангал ясаб бошимда,
Сени олиб қолғайман,
Ғамғил бир қарошимда
Ўз наҳримга солғайман,
Сузарсан кўз ёшимда...

1962

Мана шундоқ кечар кунларим;
 Фаякларга учгайман ўктам;
 Лол қолдирар ул афсунларим,
 Таажжубга солар мени гам.

Ҳамма нарса хурсанд ва кулар,
 Бир шодмонлик келади ичдан.
 Ҳамма нарса севиниб куйлар,
 Яралгандек олам севинчдан.

Излаганим ёлғиз муҳаббат,
 Саболарга шеърлар куйлайман,
 Тоқатимга тилайман тоқат,
 Буюк севги, сени ўйлайман...

Кунлар бўлур, ўзгарар дунё,
 Мантиқсиздай манзил сари йўл.
 Ер — туйғусиз осмондир гўё,
 Осмон — қаҳри музлаб қолган кўл.

Кўчаларда юргайман сарсон
 Адашган ит сингари увол.
 Гўё кимса ҳол сўрмас мендан,
 Жўраларим сўрамаслар ҳол.

Кўзларимга кундуз қоронғи,
 Воя кечаман баъзи дўстлардан...
 Сўзлар — турган-битгани оғу.
 Беркинмаи ҳар хил сўзлардан...

О, кунларим кўндир олдинда,
Етиб келар энг сўнгги нафас.
У пайт биров она тилимда
Бошим узра сўзлаб турса, бас!

У пайт ҳайф кетмас кунларим,
Фалакларга учгайман ўктам;
Лол қолдирар ул афсуларим,
Таажжубга солар эски гам.

1965

★ ★

★

Териламан олис уфққа,
Ботган мундаи қолмишдир доғлар.
Ёмғир урар қоронғуликка,
Совуққина шовуллар боғлар.

Яна келдим маҳзун гўшага,
Бунда бир най ётибди синиб.
Қўй, сизинма ортиқ ўшанга,
Қўй, сизинма унга, севгилим.

Мен ҳеч нарса сўрмасман, дилбар,
Ўтмишингдан сўзлама зинҳор..
Мен ҳам бир бор севганман, етар..
Қарасанг-чи, атрофда баҳор...

1966

* *

*

Кўп оғир кўринар ухлашинг,
Бугун... сента тушганди ишим.
Фақат сенинг... йиглашинг яхши,
Яхши эди сенинг йиглашинг.
Нечун жимсан бугун, фаввора?

Дунёда йўқ эди ўхшашинг,
Гўё тиниқ, тоза гул эдинг.
Кўз ёшларинг тинган. Кул энди!..
Яхши эди сенинг йиглашинг..
Нечун жимсан, ахир, фаввора?..

1962

• •
•
Еднигдами, севгилим, бир кун
Чиқиб келдим йўлингга.
Банафшалар тердим сен учун
Ва узатдим қўлингга.

Яна ўшал йўлдан борурман,
Нигорондир бу кўзим.
Хаёлимни қонга қорурман,
Сен йўқсан-ку... Бир ўзим...

Хув, ёшлигим қолган жойларда
Изғигаيمان мен ёниб.
Айт, излайин сени қайлардан,
Қайдан топайин, жоним?!

1967

• • •

Бир ёни баланд тоғ, мудрайди бесас,
Бир ёни сўнгсиз қир — ухлайди уйқу.
Уртада бир қабр — кўзга ташланмас,
Ҳайқириб уйғотар дунёларни у.

1966

Ёз кечаси. Осмон-фалакда
Кундузнинг китоби ўқилди.
Тарс ёрилди қовун палакда,
Олтин шафтолилар тўкилди.

Далаларда мудрайди уйқу,
Дала ётар кутиб қуёшни.
Ариқларда доим уйғоқ сув,
Полизларга кетади шошиб.

Ёз шаънига қўшиқ тўқилар,
Чигирткалар чириллар чунон.
Ёмғир ёғар, гўё ёғилар
Иссиқ тупроқ устига маржон.

Ёз ёмғири илиқдир бирам,
Шитир-шитир унинг қўшиғи.
Бир ширин ҳид таралар ердан
Ўз юракка кетар қўшилиб...

1963

Излайсамми сен-да бир паноҳ,
Ҳеч тинарми бу куй, бу оғриқ.
Эҳтимолки, бекордир, эвоҳ,
Уртанишинг бу қадар, бағрим?!

Керак эмас балки ёнишинг,
Қайгуларинг керак эмасдир?
Ҳаётингнинг бутун ёзмиши
Бир нафасдир, эҳ, бир нафасдир.

Уйчан кеча, тун ичра танҳо,
Рауф Парфи, қолдик икковлон...
Биз меҳрга тўймадик асло,
Бир ёруғлик излаймиз ҳамон.

Шунча абгор қилгани етар,
Биз билардик, билардик яна
Ёруғлик, деб бошига етар
Ёруғликли севган парвона.

Раҳм-шафқат бўлмас шонрга,
Заъфар дунё босар юздан.
Парвонадек учсин қаерга,
Қаерларга қочсин ўздан.

Афсуски, йиқилди парвона
Қанотидаи айрилади ўшал...
Йўқ, ҳажрда куйгай у, яна,
Қанот бўлгай қайси бир гўзал...

Бир зум каби ёшлик ҳам ўтди,
Бир зум севги вафо қилмади..
Кутганимиз кўпдир ҳаётдан,
Мунису меҳрибон келмади.

Садоқатда дўстлик аҳдига,
Бахтларнинг йўлида толмадик,
Ва лекин биз севги бахтига
Етолмадик, йўқ, етолмадик.

Уйчан кеча, тун ичра танҳо,
Рауф Парфи, қолдик икковлон.
Биз меҳрга тўймадик асло,
Меҳр.. меҳр истаймиз ҳимон.

1965

Ойлар ўтди ва йиллар ўтди,
Лекин сендан бўлмади хабар.
Ёлғиз сени, мен ёлғиз кутдим,
Кута бериб хун бўлди жигар.

Мана ахир сен-да намоён,
Муҳаббатим, кўзим, исматим,
Унгми, тушми ё ширин армон?
Бирдан ярақлади қисматим.

Сен ўша-ку хаёлда кўрган,
Уша нигоҳ, ошно табассум,
Уша оҳу кўзлар тиг урган
Ва юракка бошлаган ҳужум.

Сенга жуда галат туюлар
Балки севгинг билан ёнганим.
Менга оғу каби қуюлар
Шундай буюк ишқдан тошганинг...

Ойлар ўтди ва йиллар ўтди,
Юрак эса ишонч ва гашда.
Қанчадирки, ўтган вақт, кутдим,
Сени кутдим фақат оташда.

1962

* *

*

Олпоқ булут изғир саросар,
Олпоқ булут сокин осмонда.
Йўллар ошар, манзиллар ошар,
Нелар бордир ўша томонда.

Шундай жимжит зангорчи осмон —
Заминларнинг нидоси бекор.
Эҳ, нақадар ахир бепой.
Сукунат деб аталган лор.

1969

Кўзларимнинг осмонларида
Фақат ўзинг, фақат сен ўзинг.
Ойдан, юлдузлардан нарида —
Кўзим ичра сенинг юлдузинг.

Тушларимда учиб юрардим,
Мен-ла бирга озод қушларим.
Сен тушми, деб сендан сўрардим,
Алдамчидир барча тушларим.

Мени кутмас энди ул боғлар,
Мени кутмас қалам қошлигим.
Тушда қолди ул масрур чоғлар,
Эҳ, ҳувиллаб қолган ёшлигим.

Шафқат недир — қовжироқ тақир,
Мен йўлсизман бесару сомон.
Ботмоқдандир қуёш ҳам ахир,
Ҳансирар-да, бўғриқар осмон...

Бу ерларга беҳуда келдим,
Сувга чўккан чўғдек сўзларим.
Гўзалликнинг мен қули эдим,
Сен хунхора малак, гўзалим.

Қайдасан сен, бу кун беҳуда
Ҳасрат билан кўйингда ёндим.
Ёлғиз сенинг меҳрингдан жудо
Қон ютилаган саҳрода қолдим.

Даъват этмас, шундоқ, алвидо,
Талқон булур тамаллар тоши —
Сўнаётган офтоб нурида
Менинг кирсиз ўн тўққиз ёшим.

Томоғимда қотган сўзларим,
Сочилинг, самога сочилинг.
Мана, тонг. Тонгларнинг гўзалли.
Тонг оқарди. Тонг — сочим менинг.

Хайр сенга, отилган оҳу,
Дунёларга вида айтурман.
Элитмоқда чўнг қудрат — уйку,
Тушларимга яна қайтурман.

1970

• •
•

Нигоҳинг кўринур, кўзларинг..
Эримасин ерда ётган қор.
Қор устида сенинг изларинг,
Қор остида мудраган баҳор.

Чаман-чаман очилгай гуллар,
Баҳор қўшиқ айтармиш қорга.
Қўшиқ айтиб дарё шовиллар
Таъзим ила гўзал баҳорга..

Ўрлаб турар баҳор — кўзларинг,
Баҳор юзларингда барқарор.
Учмасин ҳеч сенинг изларинг..
Йўқса, нечун менга бу баҳор?!

1964

Телбаларча қарайман, гоҳо
Не қиларим билмайин абгор.
Босиб келар ҳасратли дунё:
Бекор бўлур шодлигим, бекор.

Мен кўланка эрурман фақат,
Юраман-ку, йўқ эмиш изим;
Бўлмагандек азалдан ҳаёт,
Кўрмагандек ҳеч нарса кўзим.

Чумолича эмасдир инсон,
Шарпалардек беадад тақдир.
Ёлғон, ёлғон, ҳаммаси ёлғон,
Одамлигим ёлғондир, ахир?!

Томиримда гмирлар-ку қон,
Ҳайқирурман, сўрайман шафқат.
Керак эмас менга ҳеч қачон
Шодликларга ўралган ҳасрат.

Дунё, ўзинг ёрлақа мени;
Барча учун ёрлақа ўзинг,
Бергил менга, бергил қайғунгни,
Бутунича бера қол, кўзим.

Телбаларча қарайман, гоҳо
Не қиларим билмайин абгор.
Босиб келар ҳасратли дунё;
Бекор менинг шодлигим, бекор...

1965

* * *

Бир кун йўлга отлансам, танҳо
Бу ерларда не кечар ҳолинг.
Кўча пойлаб ҳар субҳи сабо
Алланарса туяр хаёлинг.

Менинг ҳолим учун сен йиғлаб,
Жудоликка бўлурсан иқрор.
Балки мени келар, деб ўйлаб,
Дарвозага боқурсан бекор.

На чора бор, айрилиқ оғир,
Кетар бўлсам, бошласа йўлим.
Унда, жоним... бир куни ахир
Мени сенга топширар ўлим...

1967

Аmmo кун ботмоқда, кун ботмоқда, ахир..

Асқад Мухтор

Бу кун кечди. Қуюлди оқшом,
Мен ҳақимни олурман тундан.
Тун — ажойиб фикрга ўшар,
Хотиралар қолмишдир кундан.

Кун айланди, бошимда маним
Одамларнинг фикри айланди.
Мен кун бўйи — бутун кўрганам
Ҳукм-фармонига бойланди.

Ҳеч ким мени хафа этмади,
Ҳеч ким хурсанд этмади мени.
Ниманидир кимдир айтмади,
Кимдир кўтармади кўнглимни...

Бу кун кечди. Бир ҳасрат қолди.
Бир қувончим қолди орқада.
Кўз ўнгимдан бу кун йўқолди,
Қуёш кетди уни орқалаб.

Бу кун кечди тилини тишлаб.
На хурсандман, на хафа ўндан.
Бу кун кечди. Қуюлди оқшом,
Мен ҳақимни олурман тундан.

1964

Бинафша, исмингиз умидли,
Нафосат тўла — Бинафша.
Яна бир йил, оҳ, бир йил ўтди,
Эй умр, сен бунчалар шошма!

Юракларнинг шавқи, кулуси
Акс этади арғувон майда.
Бинафша, меҳрибоним, дўстим,
Бу кун хафа бўлмангиз мендан.

Хафа бўлманг юракдан кулсам,
Хафа бўлманг йиғласам тошиб,
Пойингизга келиб йиқилсам
Хафа бўлманг мендан, қуёшим.

Чунки шодликларим Сиз — танҳо,
Аламларим сизсиз менинг.
Сиз тилсимот каби бир дунё,
Сиз дунёси — Сизни кўрганнинг.

Бинафша, исмингиз умидли,
Ноумиддир юрагим ҳамон..
Кўкда булут, кўксим булутли,
Туманларга беланган ҳаво..

1964

Бу кун менинг юрагим бӯм-бӯш,
На видоси, на-да тилаги.
Ҳеч бир нарса жалб этмас уни,
Бу кун бӯм-бӯш менинг юрагим.

Ҳолбуки мен оҳанг истардим,
Муסיқа эди-ку ҳар япроқ.
Шеър ҳажрида ёнардим кеча,
Бу кун бирор қофия ҳам йўқ.

Шундайин, сўррайган, бемаъно,
Юлдузларинг нури санчилар.
Қандай эди, эсламоқ маҳол,
Афсоналар айтган кечалар.

Бу кун менинг юрагим бӯм-бӯш...

1964

* * *

*

Ишқ-вафодан сўзлаганларим
Етур сенга, оҳу фиғоним.
Ёдга тушар бўзлаганларим,
Мен оламдан ўтганда, жоним.

Қалтирарсан ажиб сезгидан,
Ҳар бир сўзим — ошкор жаҳоним.
Жудо бўлдинг буюк севгидан —
Мен оламдан ўтганда, жоним.

Сен қошимдан кета олмассан —
Кўзларингда турарман ёниб.
Севгимни рад эта олмассан
Мен оламдан ўтганда, жоним!..

ТУЙГУЛАР

*Рассом дўстим
Шухрат Абдурашидовга*

1

Бўрон дўстим, нечун жимсан,
Нечун жимсан Чақмоқ укам,
Синглим Сукунатнинг бошида?!

2

Мен сенинг кўзларингга қарайман,
Сен ўзгаларга.
Кимнинг кўзларидан излайсан мени?

3

Товушларга кўмилиб қолдим,
Залвор қорли товушларга.
Жунжиктирар ойнинг моласи.

4

Остонамда ётар дўстимнинг ити,
Юлдузларга қарар. Эҳ, ўлмагур дўстим-эй,
Марҳум дўстимнинг ити.

5

Сени топгунга қадар
Қандай яшадим мен?
Наҳотки яшадим?

6

Кундуз: чиқ-чиқ-чиқ,
Кеча: чиқ-чиқ-чиқ.
Улмаган сенинг жонинг.

7

Кўзимга нечун тўр ташладингиз,
Нечун арқон ташладингиз,
Киприкми шулар?!

8

Кўзларимга тўлиб қолган нимадир,
Томоғимга тиқилиб қолган нимадир, ахир,
Ким айтади, сен айтмасанг агар, Гунафша?

9

Бир ёқларга кетмайсанми учиб-учиб,
Юрасанми ис босиб, қорайиб,
Шўрлик, шаҳарлик чумчуқ?

10

Нима десам экан сенга, Шамол,
Нима десам экан, Бойчечак,
Бир оз жим туриш мумкинми?

11

Бунча югурасан, еласан; қўшнимнинг кучуги,
Кўзларингга шодлик тўлиб қолган,
Бахтлимисан шунча?

Бир ақлли-ей, мана бу қурмағур,
 Бир чиройликки мана бу.
 Булар ҳам тугилганмикин?

Чарс-чарс ёнавер, нимжон олов,
 Қўлларимни қалайман,
 Бегона эмасмиз, ҳар қалай.

Мен сени севаманми? Билмайман:
 Сен мангулик нафассан —
 «Билмайман», деган.

Оғзимга энг хушбўй ҳаволарни тўлдириб,
 Йиқилиб, туриб чопаяпман
 Сен томон, жоним!

Ҳар кун ҳузурингга келаман,
 Ултираман соатлаб,
 Сен мени тушунишинг керак, чинор!

Дафъатан ёмғир ёғар. Тинар дафъатан.
 Дафъатан ер йиқилиб тушса...
 Наҳот, шу қадар душман — дафъатан сўзи.

Товушларнинг рангига қаранг,
 Қаранг тез, рангларнинг товушига,
 Бу, шўрлик ой ҳам шоирми, дейман?

Мўлтираб қараб турибсан, қушчам,
 Нега бундай қарайсан,
 Барибир менга ишонмайсан-ку?

Ой, нурларингни йиғштириб ол,
 Қора пардангни ташла юзингга, тун,
 Мен ёрим-ла видолашгали келдим!

Куйган дарахт бўйнига осилар
 Оқ булут, оппоқ булут.
 Йиғлагали кетар кейин.

Хаёл олиб кетар йироқларга,
 Кўз илғамас ёқларга олиб кетар.
 Узига қаттиқ ишонар хаёл.

Қорайиб кетди кўксимдаги қорлар,
 Майсалар уйғонди.
 Шоҳларга қўнди кўклам.

Оғзим тўла сўзлар — жигарларим, эй,
Ортиқ сизни асрай олмайман,
Билганингизни қилингиз.

Сен кўп яшадинг, буюк тош,
Яшай берасан ҳали узоқ-узоқ.
Кўп яшаб қўйганимдан уяламан мен эса.

Тўр ташлайсан, игна санчасан,
Нечун менга бақраясан, осмон,
Хато қилган бир менми?!

Сувлар, не деб жилдирайсиз?
Не деб шивирлайсиз, саболар?
Сен-да бераҳмсан, Бойчечак!

Севинч, бирор марта қайгурганмисан?
Кулгу, йиғлаганмисан бир марта бўлсин?
Дўст бўлолмасмиз мен билан.

Нима қилиб қўйдинг, Қуёш, нима қилиб
қўйдинг,
Эритиб юбординг-ку сув қилиб, қурмағур.
Такрорланмас мўъжизани дарчамда.

ҲА ва ЙУҚдан иборатдир қисқалик,
 Тушунтириш учун кетган сўзлар, қолгани,
 ҲА ва ЙУҚни тушунтириш учун кетган сўзлар.

Айтмасанг бўларди-ку шуларни, эвоҳ,
 Узим талаб қилдимми ҳақиқатни,
 Қандай яшайман қолган умримни энди?!

Мен ҳаммасини Чиндан айтдим, эҳ, Сизларим,
 Сиз нафасни мендан қизғондингиз-а?!
 Қолганини... балиқлар... айтсин...

1977

МУНДРИЖА

Бағишлов	3
Вақт	5
Оддий касрлар	6
Нозимнинг садоси	8
Ватан ҳақида Бернд Иенцшга мактубим	10
Излар	14
Байроннинг сўнгги сафари ✓	15
Пабло Неруда ўлимига	17
Санъат тушунчаси	20
Оддий гап	22
Шодлик	24
Сўнгги тилак	26
Александр Ульянов	29
Агар	30
Одамнинг боласи	32
Қадаҳ	34
Ҳамлет	36
Дилоромнинг кўзлари ✓	38
Муҳаббат	40
«Шеър йўли мушукул мақадар...»	44
Усмон Носир	45
«Мана, чақмоқ чақди ногаҳон...»	47
«Кўзимга тўқинар малолат, туман...»	48
Ван Гог	49
«Ёмғир ёғиб чиқди тун бўйи...»	50
«Сени ўйлаб жон-қолим оғрир...»	51
«Учқур отим оғир-оғир ҳансирар...»	52
«Мен ўткинчи, мен фақат меҳмон...»	53
«Ёруғликни ўғирлаб секин...»	54
«Ёшлик заигор фасл, Кечди, Сарғарди...»	55

Бир лаҳза достони	56
Рондо	57
Омон Азиз. «Кандакорлар»	58
Тоуфиқ Фикрат китобига ёзув	59
Алдов	60
«Мудрар ярим кеча уйқуда...»	61
Ёшлик	62
«Ҳаёт жоми ичра оқамиз...»	63
«Маъно ўқи кўзимдан...»	64
«Мана шундоқ кечар кунларим...»	65
«Термпламан олис уфққа...»	67
«Кўп оғир кўринар ухлашинг...»	68
«Едингдами, севгилим, бир кун...»	69
«Бир ёня баланд тоғ, мудрайди бесас...»	70
«Ез кечаси. Осмон-фалакда...»	71
«Излайсанми сен-да бир паноҳ...»	72
«Ойлар ўтди ва йиллар ўтди...»	74
«Оппоқ булут изғир саросар...»	75
«Кўзларимнинг осмонларида...»	76
«Нигоҳинг кўринур, кўзларинг...»	78
«Юлдузлар мунча ҳам беҳисоб...»	79
«Мунча гамгин бўлмаса ўйлар...»	80
«Телбаларча қарайман гоҳо...»	81
«Бир кун йўлга отлансам танҳо...»	82
«Бу кун кечди. Қуёлди оқшом...»	83
«Бинафша, исмингиз умидли...»	84
«Бу кун менинг юрагим бўм-бўш...»	85
«Ишқ-вафодан сўзлаганларим...»	86
Туйғулар	87

На узбекском языке

Рауф Парфи

ГЛАЗА

Стихи

Китоб оригинал—макет асосида нашрга тайёрланди.

Редактор Ш. Раҳмон
Расмлар редактори А. Боброва
Техн. редактор Е. Потапова
Корректор Р. Содиқбекова

11Б № 291

Босмахонага берилди 30/1-1978 й. Босишга рухсат этилди 10/VII-1978 й. Формати 70x90 1/32. Ғафур Ғулум номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Босма л. 3,0. Шартли босма л. 3,0. Нашр л. 2,49. Тиражи 10000. Р... 013448.
Тошкент, Навоий кўчаси, 30. Шартнома № 120—77.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари бўйича Давлат комитетининг Бекобод шаҳар босмахонасида № 1 қўғозга босилди.
Бекобод. 1978 йил. Заказ № 139. Баҳоси 30 т.

Парфи Рауф.
Кўзлар. Шеърлар. Т.
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1978.
96 б.

Рауф Парфи ўзининг «Субҳидам», «Акс садо», «Тасвир», «Хотирот» шеърли китоблари билан ўқувчиларга таниш. Шoirнинг ушбу «Кўзлар» тўплами мавзу раиғ-баранглиги, буюқдорлиги, туйғулар софлиги билан кишини жалб этади.

Парфи Рауф. Глаза. Стихи.